

# MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

1.- 9.ROČNÍK

ZŠ a MŠ J. A. KOMENSKÉHO BRANDÝS NAD ORLICÍ

ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

OBSAH:

1. Základní údaje o škole
2. Charakteristika školy
3. Analýza současného stavu
4. Vytyčení sociálně patologických jevů
5. Cíle
6. Úkoly pedagogů
7. Prevence v hodinách
8. Nabídka volnočasových aktivit
9. Spolupráce s rodiči
10. Spolupráce s odborníky a organizacemi
11. Materiály k problematice sociálně patologických jevů

## 1. Základní údaje o škole

Název a adresa školy: Základní škola J. A. Komenského Brandýs nad Orlicí, Žerotínova 29, Brandýs nad Orlicí

Jméno a příjmení ředitele: Mgr. Miloslav Dušek

Jméno a příjmení zástupkyně ředitele: Mgr. Iva Krajová

Kontakt: 465 544 218, [zsbrandys@ttnet.cz](mailto:zsbrandys@ttnet.cz)

Jméno a příjmení metodika prevence: Mgr. Jana Křístková

Kontakt: 776 146 722, [kristkova@zsbrandysno.cz](mailto:kristkova@zsbrandysno.cz)

Jméno a příjmení výchovného poradce: Mgr. Lada Nádeníková

Kontakt: [nadenikova@zsbrandysno.cz](mailto:nadenikova@zsbrandysno.cz)

Naše škola vychází z Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

## 2. Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola J.A.Komenského je menší škola rodinného typu, kterou tvoří devět tříd, tedy vždy jedna třída v každém ročníku. Docházejí k nám žáci nejen z Brandýsa nad Orlicí, ale také žáci z okolních obcí (Oucmanice, Sudislav, Němčí, Mostek, Turov, Orlické Podhůří). O výchovu a vzdělání našich žáků se stará stabilizovaný pedagogický sbor, v němž převažují zkušení učitelé s potřebnou kvalifikací. Naši pedagogové navzájem velmi úzce spolupracují, radí se společně o odborných problémech jednotlivých oborů a předmětů, hledají společně také řešení při potížích výchovných či sociálních, abychom mohli pomoci každému dítěti, které pomoc nebo radu potřebuje.

Vzhledem k nižším počtům žáků ve třídách je v naší škole uplatňován při výuce individuální přístup a na základě dobré znalosti každého dítěte pedagogové pomáhají žákům se profesionálně orientovat ve vyšších ročnících, ale i řešit nejrůznější problematické situace, které jej mohou potkat v jeho školním věku. Škola se snaží pomáhat rovněž nadaným dětem v rozvoji a uplatnění jejich talentu.

Základní škola a Mateřská škola J.A.Komenského je školou s právní subjektivitou, jejím zřizovatelem je Město Brandýs nad Orlicí. Areál dvou školních budov a tělocvičny se rozkládá

ve středu města, jak si to představoval sám Komenský: „Místo pro školu budiž vybráno zcela uprostřed města, jako ve středu kolem nějakého opsaného kruhu, aby bylo snadno přístupné všem.“ Školní jídelna se nachází v samostatné budově 200 metrů od školy.

Materiální technické podmínky jsou na velmi dobré úrovni. Máme k dispozici 9 kmenových učeben, 11 moderně vybavených odborných pracoven (zejména vizuální nebo multimediální učebnu), 2 místnosti pro školní družinu a tělocvičnu s velkým i malým sálem.

Škola každoročně organizuje seminář a celostátní soutěž Komenský a my, okresní i krajská kola sportovních soutěží, z nichž nejdelší tradici má Běh Údolím J.A.Komenského, dále pořádá vystoupení pěveckých kolektivů, jazykové poznávací zájezdy do Anglie, pravidelná setkání s partnerskými školami ze Slovenska a Maďarska.

Svou činnost naše ZŠ obohacuje účastí v některých celostátních projektech – AMAVET, VČELE, Peníze školám, Comenius, Mladý chemik. Pořádáme také vlastní projekty k aktuálním tématům z oblasti ekologie, dopravní výchovy, ochrany zdraví apod. Naše žáky motivujeme vedle činností nad rámec výuky a zapojením do nejrůznějších soutěží také nabídkou řady zájmových kroužků. Od roku 2010 udělujeme čestné uznání a plaketu pro našeho nejúspěšnějšího žáka.

Svým vlastním ŠVP „Dílna lidskosti“ a všemi svými aktivitami se škola snaží prokázat, že si čestný titul ZŠ a MŠ J.A.Komenského skutečně zaslouží.

### 3. Analýza současného stavu

Ve škole převládá příznivé, bezpečné, sociálně pozitivní klima. Rodinná atmosféra umožňuje otevřené a včasné řešení vzniklých výchovných, vzdělávacích a sociálních problémů. Většina žáků pravidelně navštěvují školu, plní si své povinnosti, vůči sobě navzájem jsou kamarádští a ohleduplní. V loňském školním roce jsme zaznamenali menší nárůst nežádoucích jevů, jako je agresivita, nekázeň, nesnášenlivost vůči druhým ani s jiným sociálně patologickým chováním (s násilím, rasismem, vandalismem, šikanou,...). To připisujeme neklidnému a náročnému období spojenému s postcovidovou pandemií a válečným konfliktem na Ukrajině. Občasné vulgarismy a mírné potyčky jsou nejčastější problémy, které musíme řešit. Žáci ví o schránce důvěry, které mohou svěřit své problémy, ale mohou se se svými starostmi obrátit osobně na pedagogické pracovníky. Snažíme se o citlivý a individuální přístup v komunikaci. Také při jednání s rodiči upřednostňujeme otevřenost a vzájemnou důvěru.

#### 4. Vytyčení sociálně patologických jevů

Minimální preventivní program se zaměřuje na prevenci všech negativních sociálních jevů, které se ve škole mohou vyskytovat:

- Drogových závislostí, alkoholismu a kouření
- Kriminality a delikvence
- Virtuálních drog (počítače, televize a video), kyberšikaně
- Patologické hráčství (gambling)
- Záškoláctví
- Šikanování, vandalismu a jiných forem násilného chování
- Xenofobie, rasismu, intolerance, antisemitismus

V rámci primární prevence chceme poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně věku), předejít agresivitě žáků, naslouchat jejich problémům, otevřeně s nimi hovořit, zvýšit jejich odolnost vůči těmto jevům a nabídnout jim alternativní způsob trávení volného času.

Škola na sebe musí vzít povinnost poskytovat nabídku takových činností a podmínek, které vedou k získání potřebných sociálních dovedností, k odmítání všech forem sebedestrukce, projevů agresivity a porušování zákona.

#### 5. Cíle

Základním principem preventivní strategie na naší škole je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti, k získávání dovedností a návyků v oblasti komunikace, tolerance, důvěry, vzájemné úcty a sebeúcty, vytváření bezpečného prostředí a dobrých vztahů s rodiči. V tomto smyslu povedou pedagogové důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka, a budou rozvíjet zejména pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka, respekt k individualitě každého jedince, humánní a tolerantní jednání, jednání s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

V tomto školním roce bude věnována pozornost následujícím základním přístupům:

- aktivitám zaměřeným na poskytování informací žáků v rámci výchovně vzdělávacího procesu
- informací týkajících se zdraví, zdravého životního stylu a sociálně patologickým jevům, nabídce široké škály volnočasových aktivit

- programům aktivního sociálního učení, které využívají skupinových forem práce a vycházejí z předpokladu, že většina výchovných problémů je interpersonální povahy a souvisí zejména s kvalitou mezilidských vztahů
- poradenské činnosti poskytované ve škole nebo ve spolupráci se specializovanými zařízeními

## 6. Úkoly pedagogů

Informovat na poradě předat materiál nově příchozím kolegům, účast výchovného poradce, školního metodika prevence a dalších pedagogů na seminářích, přednáškách, akreditovaných kurzech k problematice zdravého životního stylu, šikanování a dalších sociálně patologických jevů samostudium (odborná literatura, tisk, film, video, internet)

## 7. Prevence v hodinách

### 1., 2. ročník

- výchova ke zdravému životnímu stylu (základy etické a právní výchovy)
- TU :                    navazování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- včasné odhalování specifických poruch učení a chování či jiných postižení,
- výchova k vhodnému využívání volného času po vyučování

### 3. – 5. ročník

- výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj citového a právního vědomí, formování občanských postojů
- TU:                    všestranný rozvoj osobnosti dítěte
- zvyšování sebevědomí, správné sebehodnocení, sebeúcta, sebeláska
- výchova k umění komunikovat
- vztah k partě, kamarádům, kamarádství
- poučení o škodlivosti kouření, alkoholu, zneužití drog
- výchova k toleranci, mezilidské vztahy
- výběr vhodné náplně volného času

### 6. – 9. ročník

- výchova ke zdravému životnímu stylu v jednotlivých výukových předmětech
- Vz:                    vztahy v rodině, vztahy k vrstevníkům, mladším a slabším spolužákům, vztahy k lidem odlišných názorů, náboženství, kultury, barvy pleti, vztah

k hendikepovaným lidem, závislosti, návykové látky, prevence pohlavních chorob, apod.

- Ov: rozvoj právního vědomí žáků – trestné činy, trestné činy v oblasti sociálně patologických jevů, právní podstata trestných činů, beseda s policií.
- Vv: zařazování témat vztahujících se k sociálně patologických jevům: jak využívám volný čas, můj vztah k drogám, kouření, alkoholu, reklama – pochopení principu reklamy
- Tv: sport a sociálně patologické jevy – význam sportu v prevenci, soutěžení, fairplay, vztahy mezi hráči v kolektivních hrách, tolerance mezi hráči, vzájemná pomoc a povzbuzování při soutěžích, podpora a povzbuzování mladších, slabších a méně zkušených spolužáků  
- uplatňování při Tv, sportovních soutěžích ve škole i při reprezentaci školy na veřejnosti, zvyšování odolnosti proti zátěžím, posilování, relaxace, regenerace po zátěži, doping
- Čj: slohové práce na téma drogy a společnost, drogy a já, co bych poradil spolužákovi, který je šikanován, který bere drogy, můj názor na soužití s lidmi jiného názoru, barvi pleti  
literatura 70. let – Radek John, Horst Rieck
- Z: výchova k toleranci mezi lidmi jiných ras, náboženství, kultury vegetační pásma světa - hlavní oblasti produkce drogových látek
- Př: podstata drog, působení návykových látek na organismus, na vývoj jedince, změny činnosti organismu po požití návykových látek  
mák – zneužití, konopí seté, durman, houby
- Ch: chemické složení některých drog, zneužití léků k výrobě drog, alkoholy apod.
- D: 1492 (Kolumbus) do Evropy tabák, drogy, ..alkohol do Ameriky  
Občanská válka v USA – rasismus, 2. sv. válka – rasismus, nacionalismus, antisemitismus
- Aj: slovní zásoba, internet
- Sl: Beatníci, surrealismus, prokletí básníci, ruská literatura
- In: správné využití počítačů při studiu i zábavě, hygiena práce s počítačem, nezneužívání počítače, kyberšikana

## 8. Nabídka volnočasových aktivit

- **školní družina**
- **žakovská knihovna**
- **kroužky:** fotbalový, florbalový, počítačový, zdravotní Tv, sborový zpěv, literární, seminář z matematiky, seminář z čj, vědecký...

- **soutěže:** Olympiáda Čj, M, F, Z, D, matemat. soutěže: Pythagoriáda, poznávací soutěž PŘ, výtvarná soutěž, pěvecká soutěž, recitační soutěž, dopravní soutěž, literární soutěž, turnaj ve vybíjené, kopané, florbalu, Zdatné děti, Školympiáda, Mladý chemik, AMAVET...
- **akce pořádané školou:** Tělovýchovná slavnost

Běh údolím J. A. Komenského

Komenský a my

Setkání tří škol

## 9. Spolupráce s rodiči

- všeobecné informace o problémech a o situaci mezi žáky na škole se podávají na společných schůzkách rodičů a učitelů, popřípadě formou dopisů
- osobní informace o jednotlivých žácích se rodičům poskytují na předem domluvených informačních schůzkách s vedením školy, třídním učitelem, výchovným poradcem, školním metodikem prevence
- škola nabízí besedy pro rodiče s odborníky o prevenci a řešení sociálně patologických jevů u dětí, kontaktní adresy, odbornou literaturu

## 10. Spolupráce s odborníky a organizacemi

- PPP Ústí nad Orlicí
- okresní metodik prevence
- SVP Ústí nad Orlicí
- ekocentrum Paleta (Pardubice)
- OSPOD
- Policie ČR
- Mimoza Ústí nad Orlicí
- kurátor a sociální pracovnice soc. referátu příslušných městských úřadů
- SVP Pyramida Rybitví



## 11. Materiály k problematice sociálně patologických jevů

### *Knihy*

- *Bolest šikanování* (Michal Kolář)
- *Alkohol, drogy a vaše děti* (Prim. MUDr. Karel Nešpor Csc., PhDr. Ladislav Csémy)
- *Středoškoláci o drogách, alkoholu a kouření*
- *Drogová závislost (Může být ohroženo i Vaše dítě?)* (MUDr. Jiří Presl)
- *Týká se to i mne? (Jak překonat problémy s alkoholem)* (Prim. MUDr. Karel Nešpor Csc.)
- *Sám sebou 1, 2, 3* (Zdena Kašparová, Tomáš Houška a kol.)
- *Drogy! (106 otázek a odpovědí)* (Radek John, MUDr. Jiří Presl)
- *Krotíme obrazovku* (Pavel Říčan, Drahomíra Pithartová)
- *My děti ze stanice ZOO* (Horst Rieck)

### *DVD*

- *Dokumenty v rámci festivalu Jeden svět*
- *Kouření a já (+ projekt pro 6. a 9.r.)*
- *Bezpečný internet*
- *Zkažená mládež*

### *Brožury*

- *Proč?*
- *Drogy*
- *Jak pomáhat dětem odmítat alkohol a drogy*
- *Záleží na tobě!*
- *Můj kamarád bere drogy*
- *Příručka pro mladé spolupracovníky programu Fit 2001 – Klub pro 3. Tisíciletí*
- *Přestáváme kouřit*
- *Vyber si zdraví*
- *„Průchozí“ drogy (Co by měli vědět rodiče a další dospělí, kteří se starají o děti a dospívající)*
- *Jste závislí na nikotinu?*
- *Rizika alkoholu ve zdraví a nemoci*
- *Dnes naposled! (Jak přestat kouřit)*
- *Zrádné hazardní hry*
- *Jak se chránit před úrazy*
- *Hazardní a počítačové hry u dětí a dospívajících*
- *Výchova v prevenci HIV / AIDS*
- *Romská duše*

